

PERUSTUSLAKIVALIOKUNNAN MIETINTÖ 6/2003 vp

Hallituksen esitys laiksi ekumeenisesta rukouspäiväjulistuksesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 25 päivänä marraskuuta 2003 lähettänyt perustuslakivaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen laiksi ekumeenisesta rukouspäiväjulistuksesta (HE 147/2003 vp).

Eduskunta-aloitteet

Valiokunta on tässä yhteydessä käsitellyt — lakialoitteen LA 136/2003 vp laiksi neljän kiitos-, katumus- ja rukouspäiväjulistuksen antamisesta (Toimi Kankaanniemi /kd ym.), joka on lähetetty valiokuntaan 12 päivänä marraskuuta 2003.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- vanhempi hallitussihteeri Tuula Lybeck, opetusministeriö

- eduskunnan pääsihteeri Seppo Tiitinen
- valtioneuvoston oikeuskansleri Paavo Nikula
- tasavallan presidentin neuvonantaja Timo Tuovinen
- lainsäädäntöneuvos Eero J. Aarnio, oikeusministeriö
- kirkkoneuvos Matti Halttunen, Kirkkohallitus
- lainoppinut kirkkoneuvos Paavo Perola, Suomen ortodoksinen kirkkokunta, kirkollishallitus
- puheenjohtaja Gideon Bolotowsky, Helsingin juutalainen seurakunta
- hallituksen jäsen Väinö A. Hyvönen, Suomen vapaakristillinen neuvosto SVKN ry
- pääsihteeri Juha Kukkonen, Vapaa-ajattelijain liitto ry.
- professori Mikael Hidén
- professori Martin Scheinin
- professori (emeritus) Juha Seppo
- professori Veli-Pekka Viljanen.

HALLITUKSEN ESITYS JA EDUSKUNTA-ALOITE

Hallituksen esitys

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki ekumeenisesta rukouspäiväjulistuksesta. Tämä vuosittain annettava julistus valmistellaan ekumeenisesti. Ehdotus rukouspäiväjulistukseksi luovutetaan opetusministeriölle, ja julistus esitellään tasavallan presidentille annettavaksi ilman valtioneuvoston ratkaisuehdotusta.

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen, kun se on hyväksytty ja vahvistettu.

Esityksen säätämisyjärjestysperusteluissa käsitellään perustuslain 57 §:n merkitystä ja arvioidaan ehdotusta perustuslain 11 §:n säännösten kannalta uskonnon ja omantunnon vapaudesta. Hallituksen käsityksen mukaan lakiehdotus voidaan käsitellä tavallisen lain säätämisyjärjestyk-

sessä, mutta hallitus on pitänyt aiheellisena esityksen saattamista perustuslakivaliokunnan käsiteltäväksi.

Lakialoite

Lakialoitteessa ehdotetaan säädettäväksi laki, jolla tasavallan presidentille annetaan oikeus antaa vuosittain julistus neljästä kiitos-, katumus-

ja rukouspäivästä. Julistuksen laatimista varten voitaisiin asettaa toimielin. Tasavallan presidentti antaa julistuksen ilman valtioneuvoston ratkaisuehdotusta.

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan siten, että tasavallan presidentti voi antaa julistuksen vuodelle 2004.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Esityksessä ehdotetaan perustuslakivaliokunnan uskonnonvapauslain säätämisen yhteydessä ottaman kannan (PeVM 10/2002 vp, s. 5) johdosta säädettäväksi laki, jonka nojalla tasavallan presidentti voisi vanhaa perinnettä jatkaen antaa rukouspäiväjulistuksen. Kysymys lakiehdotuksessa on sellaisen presidentin tehtävän säätämisestä, jota tarkoitetaan perustuslain 57 §:ssä ja jonka johdosta presidentti tekee päätöksen määrämuodoin valtioneuvostossa ministerin esittelystä.

Perinnettä voidaan jatkaa myös siten, että presidentti on mukana rukouspäiväjulistuksen antamisessa sellaisella tosiasiallisella toimella, joka kuuluu perustuslain 57 §:n ulkopuolelle jäävään presidentin muuhun yhteiskunnalliseen toimintaan ja johon ei liity valtioneuvoston minkäänlaista perustuslain 58 §:ssä tarkoitettua myötävaikutusta. Perustuslain esitöissä tällaisesta toiminnasta mainitaan esimerkkinä arvostuksen osoittaminen kansalaistoiminnalle tapahtumien ja tilaisuuksien suojelijana, puheet ja esitelmät sekä vierailut ja tapaamiset (HE 1/1998 vp, s. 104/II). Perustuslaista ei valiokunnan käsityksen mukaan voi aiheutua estettä sille, että presidentti tällaisessa toiminnassaan esimerkiksi allekirjoittaa kirjallisia julkisuuteen tarkoitettuja tiedonantoja.

Valiokunta ei pidä perustuslain 11 §:ssä turvatun uskonnon ja omantunnon vapauden näkö-

kulmasta onnistuneena, että presidentti antaisi päätöksellään uskonnollisperäisen rukouspäiväjulistuksen. Presidentin valtioneuvostossa tapahtuvan päätöksenteon on syytä pitäytyä asioihin, joiden ratkaisuilla on oikeusvaikutuksia. Tästä syystä valiokunta ei puolla lakiehdotuksen hyväksymistä eikä siksi ole arvioinut sen käsittelyjärjestystä. Presidentin mukanaolon rukouspäiväjulistuksen antamisessa tulee jäädä hänen tosiasiallisen toimintansa varaan. Käytännön menettelyt ovat presidentin valittavissa.

Uskonnon ja omantunnon vapauden näkökulmasta pitää arvioida, voiko presidentin myötävaikutuksella annettavan rukouspäiväjulistuksen tekstiin sisältyä kehottavia tai velvoittavia sanontoja.

Lakialoite

Valiokunta ehdottaa edellä mainituista syistä myös lakialoitteeseen sisältyvän lakiehdotuksen hylättäväksi.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella perustuslakivaliokunta ehdottaa,

että hallituksen esitykseen sisältyvä lakiehdotus hylätään ja

että lakialoite LA 136/2003 vp hylätään.

Helsingissä 11 päivänä joulukuuta 2003

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Kimmo Sasi /kok	Henrik Lax /r
vpj.	Arja Alho /sd	Reino Ojala /sd
jä.	Leena Harkimo /kok	Klaus Pentti /kesk
	Hannu Hoskonen /kesk	Markku Rossi /kesk
	Anne Huotari /vas	Arto Satonen /kok
	Roger Jansson /r	Seppo Särkiniemi /kesk
	Irina Krohn /vihr	Ilkka Taipale /sd
	Miapetra Kumpula /sd (osittain)	vjäs. Arto Seppälä /sd (osittain)
	Annika Lapintie /vas	

Valiokunnan sihteereinä ovat toimineet

valiokuntaneuvos Jarmo Vuorinen
valiokuntaneuvos Sami Manninen.

VASTALAUSE

Perustelut

Eduskunnan perustuslakivaliokunta katsoi uskonnonvapauslakia koskevassa mietinnössään (PeVM 10/2002 vp), että vuonna 2000 voimaan tulleen perustuslain 57 §:n yksiselitteisen sanamuodon vuoksi ei voi olla vanhaan käytäntöön pohjautuvaa lainveroista tapaoikeutta. Tämän vuoksi mikäli eduskunnalla on tahto säilyttää rukouspäiväjulistuskäytäntö, olisi suotavaa, että tasavallan presidentin antamasta ekumeenisesta julistuksesta säädettäisiin lailla. Laki ekumeenisesta rukouspäiväjulistuksesta selventää sen,

miten rukouspäiväjulistus valmistellaan ja että tasavallan presidentti antaa sen ilman valtioneuvoston ratkaisuehdotusta. Näin tasavallan presidentti voi vapaasti päättää julistuksen antamisesta ja sen sisällöstä. Mielestämme rukouspäivää koskevaa perinnettä on syytä jatkaa.

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että hallituksen esitykseen sisältyvä lakiehdotus hyväksytään muutettuna.

Vastalauseen muutosehdotus

Laki

ekumeenisesta rukouspäiväjulistuksesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 (2) §

Tasavallan presidentti voi antaa rukouspäiväjulistuksen. Se esitellään (poist.) presidentille ilman valtioneuvoston ratkaisuehdotusta.

2 (1) §

(Poist.) Rukouspäiväjulistus valmistellaan vuosittain ekumeenisesti. Ehdotus rukouspäiväjulistukseksi luovutetaan opetusministeriölle.

3 §

(Kuten HE)

Helsingissä 11 päivänä joulukuuta 2003

Markku Rossi /kesk
Klaus Pentti /kesk
Seppo Särkiniemi /kesk
Hannu Hoskonen /kesk

Tapani Tölli /kesk
Arto Satonen /kok
Henrik Lax /r
Roger Jansson /r